

Nerikes Brandkår
Revisionen

2019-04-16

För kännedom Kommunfullmäktige i:
Örebro, Hallsberg, Laxå, Lekeberg,
Askersund, Kumla, Nora, Lindsberg, och
Ljusnarsbergs kommuner

Revisionsplan 2019

Revisorerna granskar årligen, i den omfattning som följer av god revisionssed, all verksamhet som bedrivs inom direktionens verksamhetsområden. Uppdraget utgörs ytterst av att pröva ansvarstagandet och uttala sig om detta till fullmäktige inför deras beslut i ansvarsfrågan. I enlighet med Kommunallagen prövar revisorerna om:

- verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt
- räkenskaperna är rättvisande och
- den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Som underlag för sitt arbete genomför revisorerna årligen en riskanalys. Med stöd av denna analys avgör revisorerna vad granskningsarbetet ska inriktas mot. Riskanalysen och prioriteringarna syftar även till att minimera revisorernas risk att göra felaktiga uttalanden i revisionsberättelsen. Riskanalysen ämnar också minimera revisionsrisken, det vill säga risken för att revisorerna granskar det som är mindre väsentligt.

I revisionsplanen sammanfattar revisorerna sina överväganden och planering av arbetet varje år. Revisionsplanen kan ses som revisorernas verksamhetsplan.

Som en del i revisorernas strävan om öppenhet och kommunikation kring revisionens roll och ansvar överlämnar revisorerna härmed revisionsplanen för 2019 till respektive kommunfullmäktige för kännedom.

Örebro 2019-04-16

För revisorerna i Nerikes Brandkår

Britta Bjelle
Ordförande

Lars Billström
Vice ordförande

Nerikes Brandkår Revisorerna

Risکانالys och revisionsplan 2019

FASTSTÄLLD 2019-04-16

Revisorernas uppdrag

Revisorernas uppdrag och roll

Revisionsuppdraget är definierat i kommunallagens (KL), nionde kapitel. Revisorerna granskar årligen, i den omfattning som följer av god revisionssed, all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområden. De granskar på samma sätt, genom de revisorer eller lekmannarevisorer som utsetts i juridiska personer enligt Kommunallagen (hel- och delägda bolag), även verksamheten i de juridiska personerna. Motsvarande gäller även i tillämpliga delar i kommunalförbund.

Uppdraget utgörs ytterst av att pröva ansvarstagandet och uttala sig om detta till fullmäktige inför deras beslut i ansvarsfrågan. I enlighet med KL prövar revisorerna om:

- verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt
- räkenskaperna är rättvisande och
- den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Revisorerna ska granska och pröva enligt *god revisionssed*. God revisionssed är inte reglerad i lag eller föreskrift eller på annat sätt fastställt av en myndighet. Den formas och utvecklas successivt över tiden i det praktiska revisionsarbetet.

Revisorerna lyder direkt under kommunfullmäktige med ett årligt anslag. För revisorerna gäller ett av kommunfullmäktige fastställt *reglemente*.

Revisorerna har interna sammanträden och träffar med kommunfullmäktiges presidium, kommunstyrelsen/Direktion. Möten hålls också löpande med ledande tjänstemän. Revisorerna fortbildar sig bl.a. genom riktade utbildningsinsatser, studiebesök, deltagande i seminarier, konferenser och erfarenhetsutbyten med andra kommuner och landsting.

Revisionsprocessen

Revisionsprocessen omfattar hela det arbete som revisorerna gör under ett revisionsår från riskanalys och planering av granskningsinsatser till uttalandet i revisionsberättelsen. Revisionsprocessen är avslutad när fullmäktige fattat beslut i ansvarsfrågan. Revisionsprocessen är uppdelad i fyra delar – *planera, granska, bedöma och avrapportera*. Revisorerna har ansvar för hela revisionsprocessen och beställer de granskningar m.m. som ska genomföras av de sakkunniga.

Revisorernas uppdrag forts.

Med resultatet av årets granskning som grund prövar revisorerna om Direktionen har fullgjort sitt uppdrag.

Revisorernas uppfattning i ansvarsfrågan förmedlas till fullmäktige i respektive medlemskommun i form av ett särskilt uttalande i revisionsberättelsen. Revisorerna prövar ansvaret såväl kollektivt, dvs. för hela direktionen, som individuellt för enskilda ledamöter. Det kollektiva ansvaret är utgångspunkten.

Övergripande riskanalys

Övergripande riskanalys

I enlighet med vad som framgår av "God revisionsred i kommunal verksamhet" så är det revisorerna som ansvarar för risk- och väsentlighetsbedömningen. Med stöd av denna analys avgör revisorerna vad granskningsarbetet ska inriktas mot. Riskanalysen och prioriteringarna syftar även till att minimera revisorernas risk att göra felaktiga uttalanden i revisionsberättelsen. Riskanalysen ämnar också minimera revisionsrisken, alltså att revisorerna granskar det som är minst väsentligt.

Sveriges kommuner och landsting (SKL) har definierat *risk* enligt följande: "En risk är en oönskad händelse som vi kan bedöma sannolikheten för att den ska inträffa. En risk är också en handling/brist på handling av styrelse eller nämnd som påverkar kommunen/invånarna/personalen negativt". SKL använder vidare begreppet *väsentlighet* som "värdet av en identifierad risk". Dessa definitioner är utgångspunkten för revisorernas analys.

För att revisorerna ska kunna genomföra en riskvärdering av händelser som kan påverka, hindra eller hota måluppfyllelsen inom den kommunala verksamheten är det av vikt att en riskinventering genomförs. Inventeringen innefattar såväl interna som externa faktorer såsom omvärldsförändringar, förändringar i lagstiftning, väsentliga händelser inom förbundet, intern kontroll, resultatet av tidigare års fördjupade granskningar inklusive granskning av årsbokslut och delårsbokslut samt övergripande finansiell analys. Omnämnda faktorer tar sin utgångspunkt i fullmäktiges mål.

Syftet med riskanalysen är således att identifiera de största riskerna som finns inom verksamheter, funktioner och processer i förbundet. Olika perspektiv kan också anläggas så som hållbarhet, mänskliga rättigheter och jämställdhet. Granskningen riktas mot väsentliga områden med högre risk utifrån perspektiven styrning, kontroll, effektivitet och kvalitet.

Inventeringen tar även hänsyn till nationella trender och förändrad lagstiftning (se bild om Omvärldsanalys och Förändringar i lagstiftningar). Med hjälp av offentlig statistik identifieras områden där förbundet avviker negativt i jämförelse med liknande verksamheter.

Riskinventeringen är ett stöd i arbetet med att planera framtida revisionsinsatser och på vilket sätt granskning skall ske av identifierade områden. Inventering skall även fungera som ett stöd till revisionen i kontakt med direktionen och förvaltningen.

Utifrån riskinventeringen, annan kunskapsinhämtning och information från förtroendevalda och tjänstemän, bedömer därefter de förtroendevalda revisorerna identifierade risker utifrån sannolikheten att de inträffar och vilken påverkan de får. Detta bidrar till väsentlighetsanalysen. Värdering av sannolikhet utgår i stor utsträckning på bedömning av kvaliteten i direktionens egen omvärldsbevakning, riskanalys och interna styrning och kontroll. På sidan 8 finns en mer ingående beskrivning kring hur klassificeringen av risker har skett.

Övergripande omvärldsanalys

En kvalificerad omvärldsanalys leder till ökad medvetenhet, bättre handlingsberedskap, framförhållning och flexibilitet. Nedanstående analyser bygger på SKL:s Ekonomirapport.

Kompetensförsörjningen och välfärdens kvalitet

Att klara av kompetensförsörjningen inom välfärden är en av de största utmaningarna under kommande år. Den demografiska utvecklingen med fler äldre och fler unga ökar trycket på samhällsservicen. Detta sker samtidigt som stora kullar går i pension inom berörda verksamhetsområden. Invandringen förutspås delvis kunna lösa personalbristen, men inte på kort sikt. Utmaningarna avseende rekrytering finns både inom privat- och offentlig sektor. För att lösa detta behövs rekryteringsstrategier och fortsatt arbete med utveckling av arbetslivet.

Samhällsekonomin

Världens ekonomi har stärkts under föregående år och konjunkturen är för närvarande stark. SKL bedömer dock att det finns indikationer på att konjunkturen är på väg att dämpas. SKL bedömer att tillväxttakten succesivt kommer att avta under 2018 men även 2019 och att vi kan förvänta oss en kulminerad konjunktur. I ett flerårsperspektiv bedöms skatteunderlaget växa långsammare än den takt som har varit norm sedan 2010. Detta kommer att påverka offentliga sektor.

Gällande de svenska kommunernas ekonomi var 2017 ännu ett rekordår. I en enkätundersökning bland kommunernas ekonomichefer vittnar de dock om ett försvårat ekonomiskt läge inför 2019.

Flyktningmottagandet

Det ökade antalet asylsökande från 2015 påverkar fortfarande kommuner på olika sätt. En del kommuners starka resultat kan förklaras av de statliga stöd som dessa kommuner fått för mottagandet, samtidigt som de kommuner som fortfarande väntar på ersättning befinner sig i ett sämre ekonomiskt läge. SKL bedömer otydligheten i asyllagstiftningen som ett problem för kommunernas situation och ekonomi.

Övrigt

SKL lyfter även fram följande aspekter i ekonomirapporten:

- Kommunernas investeringar fortsätter att öka vilket innebär ökade framtida driftskostnader.
- Sjukfrånvaron inom offentlig sektor är fortsatt hög och utgör en utmaning för kompetensförsörjningen.
- Vikten av att effektivisera för att kunna stärka välfärden

Övergripande omvärldsanalys – förändrad lagstiftning

Ny förvaltningslag (2017:900)

(Trädde ikraft 1 juli 2018)

I den nya förvaltningslagen ökar myndigheternas serviceskyldighet liksom kraven på bättre samverkan mellan myndigheterna. Kraven på ett modernt språkbruk i myndigheterna och rätten till tolk och översättning skärps. Tillgängligheten till myndigheterna ska förbättras och myndigheterna ska ge snabba svar på allmänhetens frågor. Beslut ska motiveras utförligare och underrättelser om beslut ska ske snabbare. Utredningsansvaret ökar och möjligheten till dröjsmålstalan införs.

Ändringar i fråga om kommunplacering av ensamkommande barn i Lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.

(Trädde i kraft juni 2018)

Lagändringen innebär att en kommun som har anvisats att ta emot ett ensamkommande barn ska få placera barnet i ett boende i en annan kommun endast om kommunerna har ingått en överenskommelse om placeringen. Placeringen sker med stöd av lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga eller med stöd av socialtjänstlagen (2001:453) i fråga om barn med motsvarande vårdbehov, eller det med hänsyn till barnets vårdbehov finns synnerliga skäl.

Lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning

(Träder ikraft 1 januari 2019)

Den stora förändringen som diskuterades inför framtagandet av den nya kommunala redovisningslagen var redovisningen av kommunernas pensionsåtaganden, sloandet av blandmodellen till förmån för en fullfundsmodellen där hela kommunens pensionsåtagande redovisas i balansräkningen. Denna förändring blev inte av, blandmodellen kommer således gälla även fortsättningsvis.

I avsaknad av denna förändring blev den stora förändringen redovisning av placeringstillgångar som aktier, obligationer, räntefonder med mera. Placeringstillgångar skall från 1 januari 2019 värderas till verkligt värde, en värdering till verkligt värde innebär att kommunens resultaträkning kommer att påverkas av upp- och nedgångar i de placerade tillgångarna. Även de kommunala bolagen påverkas genom att deras redovisning måste anpassas till kommunens regelverk i den sammanställda redovisningen.

I övrigt inga större förändringar, regler som tidigare varit norm genom RKR blir nu inskrivna i lagen. Det tillkommer en regel om att delårsrapporten måste avges av kommunstyrelsen senast två månader efter rapportperiodens utgång.

Övergripande omvärldsanalys – förändrad lagstiftning forts.

NIS-direktivet och Lagen om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster (SFS 2018:1174)

(Trädde ikraft 1 augusti 2018)

De nya reglerna omfattar leverantörer av samhällsviktiga tjänster och vissa digitala tjänster. NIS-direktivet kommer från EU-nivå och innehåller åtgärder för att uppnå en hög gemensam nivå på säkerhet i nätverk och informationssystem inom unionen. Både privata och offentliga organisationer kan beröras av NIS-direktivet som tjänsteleverantörer. Kommuner kan beröras av NIS-regleringen som leverantörer av samhällsviktiga tjänster. Exempel på sektorer som kan beröras är dricksvatten, hälso- och sjukvård och energi.

Ny lag: Lag (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning (GDPR)

(Trädde ikraft 25 maj 2018)

EU:s dataskyddsförordning har ersatt den svenska personuppgiftslagen och syftar till att skapa ett enhetligt regelverk inom EU för behandling av personuppgifter. Den nya dataskyddslagen kompletterar EU-förordningen på övergripande nivå. Lagen innehåller bestämmelser om bland annat känsliga personuppgifter, sanktionsavgifter och överklagande. Vidare innebär lagen att barn som har fyllt 13 år själva kan samtycka till behandling av personuppgifter när de använder sociala medier och informationstjänster. Lagen fortsätter kräva anpassningar inom flertalet lagar inom olika områden.

Risikanalys av direktionen

Bakgrund

Revisorerna ska bedöma vilka hinder, hot eller risker som finns i verksamheten. Hur betydande är riskerna? Hur sannolikt är det att de existerar eller kommer att inträffa? Revisorerna ska också ta ett avstamp i styrelsers, direktionens och nämndens eget arbete med omvärldsbevakning, styrning och intern kontroll samt riskanalys. Enligt god revisionssed ska analysen ske löpande under året men en årlig avstämning krävs inför varje års planering och granskning. Vidare framhåller god revisionssed vikten av att revisionsplanen är flexibel, detta för att ge utrymme till hantering av oförutsedda händelser och andra behov av omprioriteringar.

Syfte

Uppdraget syftar till att identifiera ekonomiska, juridiska, verksamhetsmässiga och förtroendemässiga risker som har en väsentlig betydelse för styrelsens/nämndens verksamhet, funktioner och processer. De identifierade riskerna ska utgöra underlag för revisionens beslut om revisionsplan och för kommande års revisionsplaner.

Metod och utgångspunkt

Som ett steg i identifieringen av riskområden har revisorerna genomfört grundläggande granskning. Revisorerna begär årligen att styrelsen/nämnden identifierar de största riskerna som har väsentlig betydelse för styrelsens/nämndens verksamhet. Därtill har styrelsen/nämnden ombetts att identifiera väsentliga områden under året och inför kommande år. Utöver detta har revisorerna genomfört en riskanalys av för kommunen väsentliga områden/processer.

På efterföljande sidor ges en sammanfattning av identifierade riskområden som grundar sig på de iakttagelser som gjorts. Riskidentifieringen avser verksamheten 2019 och åren framöver.

I analysen ingår omvärldsbevakning baserad på SKLs ekonomirapport.

Matrisen nedan har utgjort stöd för revisorernas bedömning av risker och prioritering av granskningsområden. Utifrån matrisen har revisorerna därefter kategoriserat riskområden enligt graderingen låg, medel, hög risk eller extrem risk.

	Sannolikhet					
	Osannolik	Mindre	Medel	Trolig	Nästan säker	
Påverkan	Förödande	Medel	Medel	Hög	Extrem	Extrem
	Allvarlig	Medel	Medel	Medel	Hög	Extrem
	Medel	Låg	Medel	Medel	Medel	Hög
	Mindre	Låg	Låg	Medel	Medel	Medel
	Obetydlig	Låg	Låg	Låg	Medel	Medel

Risikanalyt av direktionen, forts

Sammanfattning

Övergripande gör revisorernas bedömningen att det finns en god ekonomisk uppföljning inom förbundet och direktion. Revisorerna kan se vissa risker beträffande fördjupad analys över enskilda uppföljningar och i direktionens arbete att efterfråga denna typ av underlag från förvaltningen.

Inom räddningsverksamheten är revisorernas bedömning att den konkreta verksamheten i många perspektiv är ändamålsenlig men att det finns risker. Ett riskområde som revisorerna lyfter fram är att verksamheten till viss del är sårbar utifrån personalförsörjning, men även utifrån beroende av enskilda individers kompetens.

Revisorerna kan se att förbundets arbete med att vara en attraktiv arbetsgivare i flera perspektiv är ett riskområde både kortsiktigt och långsiktigt. Även arbetsmiljöfrågor tangerar detta område.

Ett område som har direkt beröring till detta och där revisorerna bedömer att det finns risker för bristande måluppfyllelse är inom det förebyggande arbetet. Här bedömer revisorerna fortsatta svårigheter att klara mål och uppdrag.

Sammanfattning

Även inom förbundets ledning och administrativa processer kan revisorerna se risker.

Generellt är intrycket att dessa delar är sårbara till följd av förbundets litenhet där vissa nyckelprocesser kopplas till ett fåtal funktioner/personer. Här finns behov av ökad systematik i dokumentering av rutiner och processer för att förbättra den interna kontrollen och minska sårbarhet.

Områden som särskilt noterats som riskområden är löneprocessen och lönehanteringen, IT-tjänster/säkerhet och efterlevnad av förvaltningslag samt lag om personuppgiftsbehandling.

Revisionsplan år 2019

Revisorerna har som ett led i framtagandet av revisionsplanen diskuterat och sammanfört respektive revisors förslag och analys till en gemensam revisionsplan för revisionsåret. Planen utgår från genomförd riskanalys och resultaten av tidigare granskningar m.m. De utvalda projektens syften och mål beskrivs närmare i separata projektplaner. Granskning 3-5 görs årligen.

	Granskning
1.	Granskning av förbundets arbete med personalförsörjning på kort och lång sikt
2.	Ytterligare fördjupningsprojekt beslutas under året
3.	Granskning av delårsrapport
4.	Granskning av årsbokslut/årsredovisning
5.	Grundläggande granskning av direktionen

Riskområden och uppföljningar, 2019 och framåt

Nedanstående riskområden kan bli föremål för granskning. Granskningen kan komma att ske såväl genom fördjupningsprojekt, förstudie eller som frågeställningar vid revisorernas nämnds dialog. Tidpunkt för genomförande är inte fastställd.

	Granskning	Kommentar
1.	Förbundets tillsynsarbete	
2.	LOU inköp/avtalstrohet	
3.	Intern kontroll inom löneprocessen	
4.	Samverkan med kommunerna kring beredskap avseende Olyckor- katastrofer- Krisberedskap	
5.	IT-säkerhet	
6.	Efterlevnad GDPR	
7.	Rutiner för försäljning av material m.m.	

Bilagor

Risikanalyys

Revisorernas riskanalys 2019

Riskbedömningen bygger på den "riskmatris" som framgår på sidan 8 i *Riskanalys och revisionsplan 2019*. Riskområdena kategoriseras enligt graderingen låg, medel, hög eller extrem risk.

Ändamålsenlighet

Bristande styrning och uppföljning av personalfrågor i form av stöd till verksamheten. Bristande rutiner för att fånga upp bisysslor	Hög
Bristande styrning och uppföljning över IT-området	Hög
Bristar i det förebyggande arbetet	Hög
Bristar i el. avsaknad av handlingsprogram för förebyggande verksamhet	Hög
Bristar i förbundet ansvarar för förebyggande åtgärder mot brand	Hög

Bristar i ansvarar att genomföra effektiva räddningsinsatser som påbörjas inom godtagbar tid i enlighet med gällande handlingsprogram.	Hög
Bristar i medvetenhet, riskanalys, åtgärdsarbete och planering för fortlöpande hantering av lagkrav enl GDPR som är betydligt mer långtgående än för personuppgiftslagen (PuL).	Hög
Bristar i ansvar för att det finns anordningar för alarmering av räddningstjänsten	Medel
Inköp och/eller upphandlingar genomförs inte enligt regelverk/LOU	Medel
Dokumenthantering sker inte enligt arkivlag och offentlighets- och sekretesslag.	Medel

Revisorernas riskanalys 2019

Ändamålsenlighet

Bristande styrning och uppföljning inom området finansiell hantering	Medel
Verksamhet bedrivs utanför den kommunala kompetensen	Medel
Bristande styrning och uppföljning av verksamheten gentemot lagstiftning och fastställda mål/föreskrifter/ förbundsordning som resp. fullmäktige fastställt	Medel
Bristar i el. avsaknad av strukturerat kvalitetsarbete	Medel
Bristande styrning och uppföljning av säkerhetsarbetet	Medel
Bristande efterlevnad av lag om skydd mot olyckor.	Medel
Bristande efterlevnad av lag om brandfarliga och explosiva varor	Medel

Bristar i el. avsaknad av handlingsprogram för räddningstjänstverksamhet	Medel
Bristar i ansvar att utreda olyckor som föranlett räddningsinsats i skälig omfattning utreds: orsak, förlopp och insats.	Medel
Bristar i ansvar för tillsyn av hantering av brandfarlig vara	Medel
Resultat i delårsrapport och årsredovisning är inte förenligt med de mål för <u>verksamhet</u> som är av betydelse för god ekonomisk hushållning som Direktionen beslutat (8 kap 5 § KL)	Medel
Resultat i delårsrapport och årsredovisning är inte förenligt med de mål för <u>ekonomi</u> som är av betydelse för god ekonomisk hushållning som Direktionen beslutat (8 kap 5 § KL)	Medel

Revisorernas riskanalys 2019

Ändamålsenlighet

Brister i ansvar för att informera personer som löper risk att påverkas av en allvarlig kemikalieolycka	Medel
Direktionen brister i ledning och samordning av förvaltningen av förbundets angelägenheter	Låg
Balanskravet klaras inte	Låg
Brister i efterlevnad av fastslagen budgetprocess med medlemskommunerna	Låg
Brister i att biträda kommunerna i byggprocessen, vilket inkluderar t.ex. byggsamråd, granskning av brandskydds-dokumentation och säkerhetsbesiktning samt remissinstans	Låg
Brister i ansvar att biträda medlemmarna med risk- och sårbarhetsanalyser utbildning och expertis.	Låg

Intern kontroll

Övergripande system/ arbetssätt för intern kontroll saknas i förbundet	Medel
Direktionen har inte beskrivit sin organisation och arbetssätt för att säkra den interna kontrollen i sin verksamhet	Medel
Förvaltningen genomför inte riskbedömningar som underlag för internkontrollplanen	Hög
Direktionen är inte delaktig i riskbedömningar av intern kontroll som underlag för internkontrollplanen	Hög
Internkontrollplanen speglar inte förbundets verksamhets omfattning och potentiella risker	Hög